

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 264/2010-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. augusta 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. O. F., B., vo veci namietaného porušenia jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na účinný prostriedok nápravy porušenia práv podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave z 29. januára 2010 vydaným pod sp. zn. 8 Co 357/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. O. F. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. júna 2010 doručená sťažnosť Mgr. O. F. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho

práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 dohovoru, práva na účinný prostriedok nápravy porušenia práv podľa čl. 13 dohovoru a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) z 29. januára 2009 v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 357/2009.

Zo sťažnosti a z priložených listinných dôkazov vyplýva, že krajský súd sťažnosťou napadnutým uznesením potvrdil na odvolanie sťažovateľa uznesenie Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 31Ro/671/2005-27 zo 14. októbra 2005, ktorým bola sťažovateľovi uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odpor proti platobnému rozkazu. Krajský súd pritom vychádzal z uznesenia okresného súdu č. k. 31 Rob/671/05-42 zo 16. marca 2009, právoplatného 4. septembra 2009, ktorým sťažovateľovi nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov.

Podľa názoru sťažovateľa „boli postupom súdov porušené základné práva podľa čl. 20 ods. 1 a 2 a čl. 46 Ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej Republiky, a k porušeniu ľudských práv a základných slobôd podľa medzinárodnej zmluvy, zakotvených v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv(ďalej len Dohovor) o práve na spravodlivé súdne konanie, čl. 8 Dohovoru o práve na súkromie a rodinný život, čl. 13 Dohovoru o účinnom opravnom prostriedku, a čl. 1 Protokolu k Dohovoru o práve na majetok“.

Sťažovateľ žiadal vydať toto rozhodnutie:

„1. Krajský súd v Bratislave svojím postupom a uznesením zo dňa 29. januára 2010 sp. zn. 8 Co 357/2009 porušil ľudské práva a základné slobody Mgr. O. F., zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v čl. 8 Dohovoru, čl. 13 Dohovoru a čl. 1 Protokolu k Dohovoru.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29. januára 2010 sp. zn. 8 Co 357/2009 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. *Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť náhradu trov konania Mgr. O. F. na účet jeho právneho zástupcu do dvoch týždňov od právoplatnosti tohto nálezu.*

4. *Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť na účet Mgr. O. F. 100,000,- Euro (sto tisíc eur) nemajetkovej ujmy.“*

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažovateľ súčasne žiadal ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu z dôvodu, že sa nachádza v hmotnej núdzi.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 264/2010-10 z 29. júna 2010 žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu na konanie pred ústavným súdom nevyhovelo vychádzajúc zo záveru, že sťažovateľ nespĺňa dva z troch nevyhnutných predpokladov, a to existenciu osobných, majetkových a zárobkových pomerov odôvodňujúcich ustanovenie právneho zástupcu a tiež, že v danom prípade nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ústavný súd tiež v odôvodnení uznesenia sťažovateľa poučil, že je povinný do 10 dní od doručenia tohto rozhodnutia predložiť ústavnému súdu splnomocnenie na jeho právne zastupovanie pred ústavným súdom, inak môže byť jeho sťažnosť odmietnutá pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ sa po doručení uznesenia ústavného súdu č. k. III. ÚS 264/2010-10 z 29. júna 2010 podaním z 15. júla 2010 vyjadril k neustanoveniu právneho zástupcu a opätovne žiadal o jeho ustanovenie z dôvodu, že sa nachádza v hmotnej núdzi, alebo *„o povolenie, aby sa... mohol zastupovať sám, lebo finančné prostriedky na advokáta nemá“*. Súčasne doložil aj fotokópiu rozhodnutia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave č. 2009/07614/JJ/6 z 22. septembra 2009 o zvýšení preddavkovo poskytovanej dávky a príspevkov.

Ústavný súd konštatuje, že do rozhodnutia o predbežnom prerokovaní sťažnosti nebol napriek upozorneniu ústavného súdu sťažovateľom odstránený nedostatok spočívajúci v absencii jeho právneho zastúpenia advokátom v konaní pred ústavným súdom, ako to vyžaduje § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Návrh sťažovateľa na konanie pred ústavným súdom tak nespĺňa náležitosti predpísané zákonom. Ani vyjadrenie sťažovateľa z 15. júla 2010, ktorým vlastne dopĺňa dôvody na ustanovenie právneho zástupcu, nemení nič na dôvodoch formulovaných ústavným súdom, pre ktoré nebol sťažovateľovi ustanovený právny zástupca z radov advokátov podľa § 30 a § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v spojení s § 31a zákona o ústavnom súde. Je potrebné uviesť, že osobné, majetkové a zárobkové pomery sťažovateľa musia aktuálne odôvodňovať nemožnosť účastníka uhrádzať náklady právneho zastupovania v konaní pred ústavným súdom a v tomto smere ústavnému súdu nemôže postačovať preukázanie takýchto sociálnych pomerov sťažovateľa v minulosti (v danom prípade v septembri 2009).

Predovšetkým však ústavný súd s poukazom na závery uznesenia sp. zn. III. ÚS 264/2010 z 29. júna 2010 a dôvody tam uvedené poznamenáva, že v okolnostiach prípadu sa naďalej javí sťažovateľom uplatňované právo ako bezúspešné, v dôsledku čoho nebolo dôvodné, aby ústavný súd sťažovateľovi ustanovil v konaní právneho zástupcu.

Uvedený nedostatok náležitostí sťažnosti poskytuje dostatočný dôvod, aby bola sťažnosť odmietnutá pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd však napriek uvedenému, s prihliadnutím na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľa, preskúmal sťažnosť i z hľadiska ďalších podmienok obsiahnutých v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde a dospel k záveru, že sťažnosť je potrebné považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Aj keď sťažovateľ v petite sťažnosti namietal porušenie práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 a čl. 13 dohovoru, ako aj čl. 1 dodatkového protokolu, ústavný súd posúdil sťažnosť podľa celkového obsahu, v ktorom sťažovateľ namietal aj porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 2 ústavy a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a 3 ústavy vzhľadom na to, že sťažovateľ nemal právneho zástupcu na svoje zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Článok 6 ods. 1 dohovoru, ktorý upravuje právo na spravodlivé súdne konanie, neupravuje väčší rozsah základného práva, porušenie ktorého sťažovateľ namieta, ako ho upravuje ústava (m. m. III. ÚS 418/08).

Ústavný súd uvádza, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 157 ods. 2 OSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. Takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok odvolacieho súdu (§ 211 OSP). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. III. ÚS 209/04, IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03).

Ústavný súd už aj v iných prípadoch konštatoval, že vyrubenie súdneho poplatku za odpor proti platobnému rozkazu nebráni vecnému prejednaniu odporu, ktorým sa sťažovateľ bráni žalobe (napr. I. ÚS 24/00). Mohlo by sa tak stať len v takom prípade, ak by pre nezaplatenie súdneho poplatku došlo k zastaveniu konania, lebo iba týmto rozhodnutím by mohla byť odmietnutá súdna ochrana. V danom prípade však sťažovateľovi nehrozilo, že by bolo konanie zastavené z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku, pretože platná právna úprava súdom takýto postup v prípade nezaplatenia súdneho poplatku za odpor proti platobnému rozkazu ani neumožňuje. Zastaviť konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku

podľa § 10 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) môže súd len v prípade, ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania alebo dovolania, nie však v prípade nezaplatenia súdneho poplatku za odpor proti platobnému rozkazu. Z uvedeného dôvodu preto v zmysle § 14 zákona o súdnych poplatkoch primeranou aplikáciou Občianskeho súdneho poriadku okresný súd v danom prípade sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podanie odporu uznesením zo 14. októbra 2005, ktoré bolo krajským súdom potvrdené uznesením sp. zn. 8 Co 357/2009 z 29. januára 2010. Krajský súd napadnuté uznesenie odôvodnil aplikáciou relevantných právnych noriem upravujúcich rozhodovanie o súdnych poplatkoch a o stanovení ich výšky, pričom vychádzal z už skôr právoplatne uzavretého posúdenia podmienok oslobodenia od súdnych poplatkov sťažovateľa uznesením okresného súdu č. k. 31 Rob/671/05-42 zo 16. marca 2009, ktorým mu toto oslobodenie od súdnych poplatkov priznané nebolo. Z obsahu sťažnosti pritom vyplýva, že pokiaľ došlo v sťažovateľovej právnej veci k zastaveniu konania pred okresným súdom, stalo sa tak z dôvodu späťvzatia návrhu druhou procesnou stranou, a nie pre nezaplatenie súdneho poplatku, respektíve pre nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Predmetom porušenia práva na súdnu ochranu mala byť povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odpor proti platobnému rozkazu, ktorú sťažovateľovi uznesením uložil súd prvého stupňa. Sťažovateľ využil právo podať proti nemu odvolanie, ktoré odvolací súd riadne prerokoval. Ústavný súd vzhľadom na uvedenému konštatuje, že preskúmané rozhodnutie krajského súdu je logicky zdôvodnené, nevykazuje znaky arbitrárnosti, nebránilo meritórnemu prerokovaniu prípadu, a preto ním ani nemohlo byť porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Inak povinnosť zaplatiť súdny poplatok nemožno v princípe podriadiť pod „spory o občianskych právach a záväzkoch“ podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako sú tieto spory interpretované Európskym súdom pre ľudské práva, preto priame uplatnenie záruk práva na spravodlivý proces, ktoré tento článok ustanovuje, tu neprichádza do úvahy (I. ÚS 24/00).

Ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa osobitne namietaným porušením čl. 1, čl. 2 ods. 2 a 3 ústavy, keďže tieto ustanovenia neobsahujú základné práva a môžu byť

spravidla porušené iba za predpokladu, že ústavný súd vysloví porušenie niektorého základného práva alebo slobody podľa druhej hlavy ústavy, resp. podľa kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy (m. m. IV. ÚS 232/05, IV. ÚS 247/05). Všeobecný súd tiež nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 a 2 ústavy (obdobne aj čl. 1 dodatkového protokolu a čl. 8 dohovoru), ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Inak povedané, o prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 2 ústavy by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosesných princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (II. ÚS 78/05, IV. ÚS 326/07).

Ústavný súd na záver k namietanému čl. 13 dohovoru tiež poznamenáva, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa toto ustanovenie dohovoru vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. apríla 1988, séria A, č. 131, ods. 52). V okolnostiach tohto prípadu však ústavný súd k takémuto záveru nedospel a konštatuje, že ak krajský súd po posúdení všetkých okolností dospel k záveru odchyľujúcemu sa od predstáv sťažovateľa, to ešte neznamená, že došlo k porušeniu jeho práva podľa čl. 13 dohovoru (obdobne napr. III. ÚS 324/05, III. ÚS 162/08).

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako vyplývajúca z výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2010